

Innst. 444 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:98 S (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Per Sandberg om umiddelbar iverksettelse av straffeloven

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Per Sandberg fremmet 11. april 2013 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart implementere straffeloven av 2005.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, deler forslagstillernes utålmodighet knyttet til å få implementert ny straffelov. Komiteen er derfor positiv til at implementeringen av ny straffelov har høy prioritet i departementet og i politiet.

Komiteen mener det åpenbart er uheldig at deler av ny straffelov, som ble behandlet av Stortinget i 2005 og 2009, ennå ikke er trådt i kraft.

Komiteen viser til innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av IKT-forvaltningen i straffesakskjeden: Innst. 46 S (2012–2013), jf. Dokument 3:12 (2011–2012). Det vises til følgende enstemmige merknader fra komiteen:

«Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen mener det er betydelige mangler i Justis- og beredskapsdepartementets styring av ikt-arbeidet i straffesakskjeden, også etter at Stortinget tydeliggjorde sine forventninger i 2010. Riksrevisjonen påpeker at det ikke er stilt konkrete resultatmål i tildelingsbrevene eller stilt krav til rapportering om resultater på ikt-samhandling. Komiteen har videre merket seg at en stor andel av bevilgningene til ikt-utvikling i undersøkelsesperioden ble brukt til konsulenttjenester. Dette skaper usikkerhet om midlene er blitt brukt på best mulig måte. Utstrakt bruk av konsulenttjenester kan også føre til at Politidirektoratet og Politiets data- og materielltjeneste ikke har/får nødvendig ikt-kompetanse etter hvert som nye systemer blir ferdigstilt.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har samtidig forståelse for at det er omfattende arbeid som må gjøres, både teknisk og organisatorisk, før ny straffelov kan iverksettes.

Flertallet viser i denne sammenheng til brev fra statsråd Grete Faremo av 10. april 2013 (vedlagt) vedrørende representantforslag 8:40 S (2012–2013) der det redegjøres for aktiviteter som må gjennomføres før ny straffelov kan tre i kraft i 2017.

Flertallet mener det er beklagelig at utsettelsen blant annet har medført en forsinket implementering av den nye straffelovens maksimumsstraff på 30 år, slik forslagstiller nevner i sin bakgrunn for forslaget. Samtidig er det grunn til å merke seg at enkeltbestemmelser i ny straffelov, som for eksempel høyere

strafferammer for voldslovbrudd og seksuallovbrudd, er iverksatt gjennom gjeldene straffelov. Flertallet mener det har vært nødvendig å implementere nye enkeltbestemmelser gjennom gjeldende lovgivning. Andre eksempler på nye bestemmelser som er iverksatt er bestemmelser om folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser, og om kjernefysisk terrorisme, om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger. Videre har regjeringen fremmet forslag til Stortinget om straffbare ytringer publisert på Internett.

Flertallet har merket seg at statsråden i sitt brev til komiteen om Dokument 8:40 S (2012–2013) påpeker at det pågår et arbeid med å fremme forslag om å ta inn ytterligere bestemmelser fra ny straffelov i gjeldende straffelov, slik at viktige endringer i ny straffelov kan tre i kraft så raskt som mulig. Flertallet mener det må foregå en løpende vurdering i departementet om hvorvidt det er behov for at enkeltbestemmelser i ny straffelov bør iverksettes gjennom gammel straffelov i påvente av at den nye straffeloven i sin helhet kan tre i kraft.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre deler fullt ut forslagsstillernes beskrivelse av situasjonen knyttet til implementeringen av ny straffelov. En straffelov som vanskelig kan sies å være spesielt «ny» når den omsider trer i kraft. Stortinget har for flere år siden vedtatt en rekke endringer i straffeloven. Til sammen med de endringer i straffeloven som ble vedtatt i 2005 og 2008, utgjør de den alminnelige og spesielle delen til straffeloven som ble vedtatt i 2005. Med Ot.prp. nr. 22 (2008–2009), Innst. O. nr. 73 (2008–2009) og Besl. O. nr. 88 (2008–2009) behandlet Odelstinget den spesielle delen av straffeloven som angikk de fleste spesielle straffebudene. I Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) var det ikke klarlagt når den nye straffeloven kunne tre i kraft. I etterkant, og i hele valgkampen forut for stortingsvalget i 2009, ga daværende statsråd Knut Storberget i media et inntrykk av at nye straffebud var på plass og ville medføre kraftig skjerpet straffenivå for drap, volds- og sedelighetsforbrytelser i pakt med Stortingets forutsetninger. Dette møtte til dels sterk motstand fra juridiske fagmiljøer. På denne bakgrunn ba Høyre og Fremskrittspartiet regjeringen klargjøre hvorvidt den ville være åpen for å legge de aktuelle straffebudene inn i straffeloven av 1902, etter mønster av det som ble gjort for foreldelsesfrister i saker om kjønnslemlestelse, jf. Ot.prp. nr. 86 (2008–2009), Innst. O. nr. 117 (2008–2009), Besl. O. nr. 114 (2008–2009). Dette innebar at foreldelsesfristen for straffeansvar for kjønnslemlestelse regnes fra den dagen fornærmede fyller 18 år. Regjeringen foretok her det prinsipielle grep som den i svarbrev, datert 29. oktober 2009 til Høyres

stortingsgruppe, til spørsmål nr. 86 fra finanskomiteen/Høyres fraksjon, avviste å gjøre for de straffebudene som regjeringen ved justisministeren hadde anført er de aller viktigste å få på plass så raskt som mulig. Ved fremleggelsen av dette forslaget ble det vist til at Høyesterett 13. november 2009 avgjorde to ankesaker hvor viktige prinsipielle spørsmål knyttet til anvendelsen av det straffenivået den nylig vedtatte straffeloven angir, var temaet. Høyesteretts avgjørelser 13. november 2009 vedrørende Gulating lagmannsretts dom 18. juni 2009 (straffeutmåling ved fars seksuelle omgang med datter under 14 år – herunder betydningen av uttalelsene om straffeskjerpning i forarbeidene til 2005-straffeloven) og Borgarting lagmannsretts dom 6. mai 2009 (legemsbeskadigelse med døden til følge), viste at regjeringen under hele 2009-valgkampen kom med tomme løfter om at straffenivået umiddelbart skulle heves i grove draps-, overgrep- og voldssaker. I sin avgjørelse kom Høyesterett til, med votumet 10 mot 1, at det forutsettes at den nye straffeloven først måtte tre i kraft før det straffenivået justisministeren lovet i valgkampen, fullt ut skulle kunne holdes. Dette kunne, ifølge opplysninger gitt av daværende justisminister Knut Storberget, skje i 2012. Disse medlemmer viser til at Høyre og Fremskrittspartiet over lengre tid hadde krevet at disse straffebudene skulle tas ut særskilt og legges inn i gjeldende straffelov, slik at Stortingets vedtak om skjerpet straff i overgrep-, voldtekts- og voldssaker skulle kunne følges opp av domstolene uten større forsinkelse. Dette ble avvist av regjeringen og stortingsflertallet, jf. Dokument 8:27 S (2009–2010), Innst. 131 S (2009–2010), men ble imidlertid delvis fulgt opp i form av Prop. 97 L (2009–2010), Innst. 314 L (2009–2010), Lovvedtak 62 (2009–2010). I denne saken ble regjeringen igjen innhentet av manglende betryggende saksbehandling ved at det ble klart at den ikke hadde vurdert at økede strafferammer ville få straffeprosessuelle virkninger i form av lagrettebehandling og utvidet ankerett som medførte budsjettvirkning. Og igjen måtte innføringen av nye strafferammer utsettes, som et enstemmig storting tidligere hadde vedtatt. Disse medlemmer viser til at regjeringen måtte tåle sterk kritikk på grunn av svak saksbehandling og informasjon til Stortinget, jf. debatt under sak 12 under Stortingets møte 8. juni 2010. Disse medlemmer viser til at justiskomiteen begynte å grave etter informasjon på initiativ fra Høyre og Fremskrittspartiet. Disse medlemmer legger til grunn at hadde man ikke gjort det, hadde denne loven bare sklidd igjennom.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å henvise til argumentasjonen i forslaget, og slutter seg til begrunnelsen her. På

denne bakgrunn ønsker disse medlemmer å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart implementere straffeloven av 2005.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen umiddelbart implementere straffeloven av 2005.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:98 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kieland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Per Sandberg om umiddelbar iverksettelse av straffeloven – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 6. juni 2013

Per Sandberg

leder

Tore Hagebakken

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 6. mai 2013****Representantforslag 8:98 S (2012-2013) fra Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Per Sandberg om umiddelbar implementering av straffeloven**

Jeg viser til brev av 17. april 2013 fra Stortingets justiskomite v/komitésekretær Trude Lyng, vedlagt dok.nr 8:98 S (2012-2013) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Åse Michaelsen, Ulf Leirstein og Per Sandberg.

Representantene har fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart implementere straffeloven av 2005»

Jeg har forståelse for at forslagsstillerne ønsker at ny straffelov skal tre i kraft så fort som mulig. Det er redegjort for bakgrunn og begrunnelse for tidsbruk i mitt svar 10.4.2013 til representantforslag 8:40 S (2012-2013)

Ny straffelov ble fremmet for Stortinget i to omganger, den alminnelige delen i Ot.prp nr. 90 (2003-2004) og den spesielle delen i Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) og Ot.prp. nr. 22 (2008-2009). I sistnevnte proposisjon fremgår det under punkt 15.3 at det er behov for å skifte ut politiets datasystemer før ny straffelov kan settes i kraft.

Implementeringen av ny straffelov har høy prioritet i politiet og i departementet. Det er imidlertid et

omfattende arbeid som må gjøres i hele organisasjonen både teknisk og organisatorisk før loven kan tre i kraft. Jeg viser til den nærmere omtalen av politiets Merverdiprogram i mitt brev 10.4.2013.

For å avhjelpe ulempene med at straffeloven ikke er satt i kraft, arbeider regjeringen fortløpende med å ta enkeltbestemmelser av betydning inn i gjeldende straffelov og eksisterende systemer. Dette gjelder:

- Nye regler om folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelser.
- Nye regler mot kjernefysisk terrorisme.
- Nye regler om oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger.
- Høyere strafferammer for voldslovbrudd og seksuallovbrudd.

I desember 2012 fremmet regjeringen forslag om å forskuttere endringer i ny straffelov som innebærer at straffeloven rammer straffbare ytringer som er publisert på Internett. Lovforslaget ligger nå til behandling i Stortinget. Det pågår også et arbeid med å fremme forslag om å ta inn ytterligere bestemmelser fra ny straffelov i gjeldende straffelov, slik at viktige endringer i straffeloven av 2005/2009 settes i kraft så raskt som mulig.

Jeg finner det ikke tilrådelig å iverksette straffeloven umiddelbart.